

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

NAVOIY VILOYATI KORXONA VA TASHKILOTLARNING
MOLIYAVIY NATIJALARINI BAHOLASH VA SAMARADORLIGINI
OSHIRISH YO‘LLARI

Ochilova Dilnoza Ismoilovna

Navoiy innovatsiyalar universiteti o‘qituvchisi

Usmonova Dilsora Muhiddin qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti 3-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada Navoiy viloyatida faoliyat yuritayotgan korxonalar va tashkilotlarning moliyaviy natijalari kompleks tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida daromadlar va xarajatlar dinamikasi, sof foyda shakllanishi, rentabellik darajasi hamda investitsion faollik ko‘rsatkichlari o‘zaro bog‘liqlikda o‘rganildi. Shuningdek, 2021–2026-yillar kesimidagi statistik ma‘lumotlar asosida hudud iqtisodiyotining rivojlanish tendensiyalari aniqlanib, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: moliyaviy natija, foyda, rentabellik, iqtisodiy samaradorlik, investitsiya, sanoat rivoji, hududiy iqtisodiyot.

Annotation: This scientific article analyzes the financial results of enterprises and organizations in the Navoi region. The study examines the dynamics of revenues and costs, net profit formation, profitability, and investment activity. Based on statistical data for 2021–2026, development trends of the regional economy are identified, and practical recommendations are proposed.

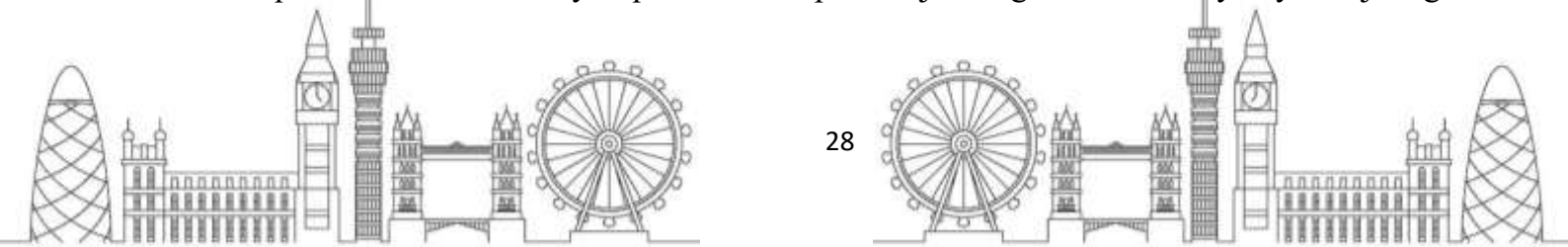
Keywords: financial results, profit, profitability, economic efficiency, investment, industry, regional economy.

Аннотация: В статье проведён комплексный анализ финансовых результатов предприятий Навоийской области. Рассмотрены динамика доходов, расходов, чистой прибыли, рентабельности и инвестиционной активности. На основе статистических данных за 2021–2026 годы определены тенденции развития региона и предложены рекомендации по повышению эффективности.

Ключевые слова: финансовые результаты, прибыль, рентабельность, экономическая эффективность, инвестиции, промышленность.

Hududiy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda korxonalar va tashkilotlarning moliyaviy natijalari muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, sanoat salohiyati yuqori bo‘lgan hududlarda bu ko‘rsatkichlar iqtisodiy o‘shishning asosiy indikatorlaridan biri hisoblanadi. Navoiy viloyati O‘zbekiston iqtisodiyotida yetakchi sanoat markazlaridan biri bo‘lib, unda tog‘-kon sanoati, metallurgiya, kimyo va energetika tarmoqlari keng rivojlangan.

So‘nggi yillarda hududda amalga oshirilayotgan investitsiya loyihalari, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va eksport hajmining ortishi moliyaviy natijalarga

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli mazkur maqolada korxonalar faoliyatining moliyaviy samaradorligini chuqur tahlil qilish va uni oshirish yo'llarini aniqlash asosiy maqsad etib belgilandi. Moliyaviy natijalar korxonalar faoliyatining yakuniy iqtisodiy ko'rsatkichlarini ifodalaydi. Ular orqali korxonaning samaradorligi, raqobatbardoshligi va moliyaviy barqarorligi baholanadi.

Navoiy viloyatining moliyaviy ko'rsatkichlari (2021-2026-yil mart oyi)

Ko'rsatkichlar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Daromad (mlrd so'm)	18500	22300	27800	31500	35200	9800
Xarajat (mlrd so'm)	14200	17000	21000	23800	26400	7200
Sof foyda (mlrd so'm)	3100	3900	5200	6000	7100	1900
Rentabellik (%)	21.8	22.9	24.7	25.2	26.9	26.4
Investitsiya (mlrd so'm)	6500	8200	10400	12000	14300	3900

Ushbu ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, viloyatda moliyaviy ko'rsatkichlar izchil o'sib bormoqda. Daromadlarning ortishi ishlab chiqarish hajmining kengayishi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, xarajatlar ham o'smoqda, biroq foyda ulardan tezroq ortmoqda. Sof foydaning ko'payishi korxonalar samaradorligining oshganidan dalolat beradi. Rentabellik darajasining ortib borishi esa moliyaviy boshqaruv tizimi takomillashayotganini ko'rsatadi. 2026-yilning birinchi choragi natijalari iqtisodiy faollik yuqori ekanini ko'rsatmoqda. Daromad va foyda ko'rsatkichlarining o'sishi investitsion loyihalarning samarali amalga oshirilayotganidan dalolat beradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Navoiy viloyatida faoliyat yuritayotgan ayrim korxonalarda ishlab chiqarish tannarxining yuqoriligi saqlanib qolmoqda, bu esa, o'z navbatida, yakuniy moliyaviy natijalarga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mazkur muammoni bartaraf etish uchun energiya va resurs tejankor texnologiyalarni keng joriy etish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish hamda xarajatlarni samarali boshqarish tizimini yo'lga qo'yish maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, ayrim korxonalarda texnologik uskunalarning eskirganligi ishlab chiqarish samaradorligining pasayishiga olib kelmoqda. Ushbu holatni yaxshilash uchun ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda xorijiy investitsiyalarni jalb etish zarur hisoblanadi. Bundan tashqari, moliyaviy rejalashtirish va nazorat tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi resurslardan samarasiz foydalanishga sabab bo'lmoqda. Shu bois korxonalarda zamonaviy moliyaviy menejment usullarini qo'llash, ichki audit tizimini kuchaytirish va strategik rejalashtirishni takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarida samaradorlik darajasining pastligi ham dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Bu muammoni hal etish uchun ularga

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

imtiyozli kreditlar ajratish, soliq yengilliklarini kengaytirish hamda biznesni rivojlantirish bo'yicha konsalting xizmatlarini kuchaytirish lozim. Shuningdek, eksport faoliyatining yetarli darajada diversifikatsiya qilinmaganligi korxonalar daromadining barqarorligiga ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli yangi tashqi bozorlarga chiqish, eksport geografiyasini kengaytirish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish muhim vazifa hisoblanadi. Umuman olganda, yuqorida keltirilgan muammolarni tizimli ravishda bartaraf etish orqali Navoiy viloyati korxonalar va tashkilotlarining moliyaviy natijalarini yanada yaxshilash, ularning raqobatbardoshligini oshirish hamda hudud iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlash mumkin.

O'tkazilgan tahlillar natijasida Navoiy viloyatida faoliyat yuritayotgan korxonalar va tashkilotlarning moliyaviy natijalari so'nggi yillarda barqaror o'sish tendensiyasiga ega ekanligi aniqlandi. Daromad, sof foyda va rentabellik ko'rsatkichlarining oshishi hudud iqtisodiyotida sanoat ishlab chiqarishining kengayishi hamda investitsiya faolligining ortishi bilan bog'liq. Shu bilan birga, ishlab chiqarish tannarxining yuqoriligi, ayrim korxonalarda texnologik eskirish va moliyaviy boshqaruvdagi kamchiliklar mavjudligi samaradorlikni to'liq oshirishga to'sqinlik qilmoqda.

Umuman olganda, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, resurslardan samarali foydalanish, investitsiya va eksport salohiyatini kengaytirish orqali korxonalarning moliyaviy natijalarini yanada yaxshilash hamda hudud iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiyotni rivojlantirish, sanoatni modernizatsiya qilish va investitsiya muhitini yaxshilashga oid farmon va qarorlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi rasmiy ma'lumotlari (2021–2026 yillar).
3. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi yillik hisobotlari va byudjet ijrosi to'g'risidagi axborotlar.
4. Sh. Shodmonov, U. G'afurov. "Iqtisodiyot nazariyasi" – darslik. Toshkent: 2022.
5. A. Vahobov, T. Jo'rayev. "Moliyaviy tahlil" – o'quv qo'llanma. Toshkent: 2021.
6. Hududiy iqtisodiy rivojlanish va sanoat statistikasi bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.
7. Navoiy viloyati statistika boshqarmasi yillik hisobotlari (2021–2025).
8. Jahon banki (World Bank) va Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF)ning O'zbekiston iqtisodiyotiga oid tahliliy hisobotlari.

